

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА
КОНКУРЕНТНОСТА ВО ЗЕМЈОДЕЛСКИОТ СЕКТОР - КОНКУРЕНТНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ ЗАДРУГИ

„ИДНИНАТА Е ВО ЗАДРУГА”

STRENGTHENING OF AGRICULTURAL CO-OPERATIVES' MANAGEMENT FOR IMPROVING THE
COMPETITIVENESS IN AGRICULTURE SECTOR - COMPETITIVE AGRI-COOPS

„THE FUTURE IS IN A COOPERATIVE”

FORCIMI I MENAXHIMIT TË KOOPERATIVAVE BUJQËSORE PËR PËRMIRËSIMIN E KONKUR-
RUESHMËRISË NË SEKTORIN E BUJQËSISË-AGRI-COOPS ATIVAT KONKURRUESE

“KOOPERATIVA ËSHTË E ARDHMJA”

This project is
funded by
the European Union

КРЕАЦИЈА

ЗДРУЖЕНИЕ НА БИЗНИСИ И КОНСУЛТАНТИ

Овој документ е изработен со финансиска помош на Европската Унија. Содржината на овој документ е единствена одговорност на Македонската асоцијација на земјоделски задруги и ЗБК Креација и во никој случај не може да се смета дека ја одразува позицијата на Европската Унија.

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of the Macedonian Association of Agricultural Cooperatives and ZBK Kreacija and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Ky dokument është përgatitur me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e vetme e Asociacionit Maqedonas të Kooperativave Bujqësore dhe ZBK Kreacija dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsidërohet se pasqyron qëndrimin e Bashkimit Evropian.

1. Основни информации за проектот:

Договорен орган: Европска комисија

Тема: Зајакнување на модернизацијата и иновативниот менаџмент во секторот на земјоделството во Северна Македонија

Приоритет: Подобрување на конкурентноста во земјоделскиот сектор во Северна Македонија преку промовирање на соработката помеѓу земјоделците со цел да се формираат организации на производителите и задруги, вклучувајќи го и зајакнатото учество на младите и жените во развојот на земјоделството.

Наслов на проектот: Зајакнување на управувањето на земјоделските задруги за подобрување на конкурентноста во земјоделскиот сектор - Конкурентни Земјоделски задруги.

Број на договор за грант: IPA/2022/441-096

Времетраење: 24 месеци

Почеток: 01.02.2023

Крај: 31.01.2025

Буџет: 500.000,00 евра (од кои 260.050,00 евра за грантови на целните групи)

2. Резиме на проектната идеја

Позадина

- Позицијата на земјоделските задруги во Северна Македонија во рамките на вредносните синџири на земјоделски производи е сè уште слаба за натпреварување на меѓународните и домашните пазари
- Политиките на ниво на ЕУ ги стимулираат земјоделските претпријатија кон повисока конкурентност
- Во Северна Македонија, пред почетокот на проектот се регистрирани 66 земјоделски задруги со 792 членови и проценето е дека прометот е помал од 1 отсто од домашното земјоделско производство. Покрај тоа, продажбата на производи преку земјоделските задруги е многу ниска, од 25% до 40% од вкупното производство на нивните членки.

Проектна идеја

Проектот ги адресира проблемите со нискиот производствен капацитет на земјоделците и земјоделските задруги, воедначен квалитет на земјоделските производи и ниската позиција на пазарот на земјоделски производи преку услуги за воведување модел на соработка и иновативен менаџмент на земјоделски производи со етикета за квалитет и географска ознака, надградени со шеми за под-грантирање на бизнис плановите за подобрена конкурентност и подобра позиција во вредносните синџири на земјоделските производи.

3. Цели на проектот

Општа цел:

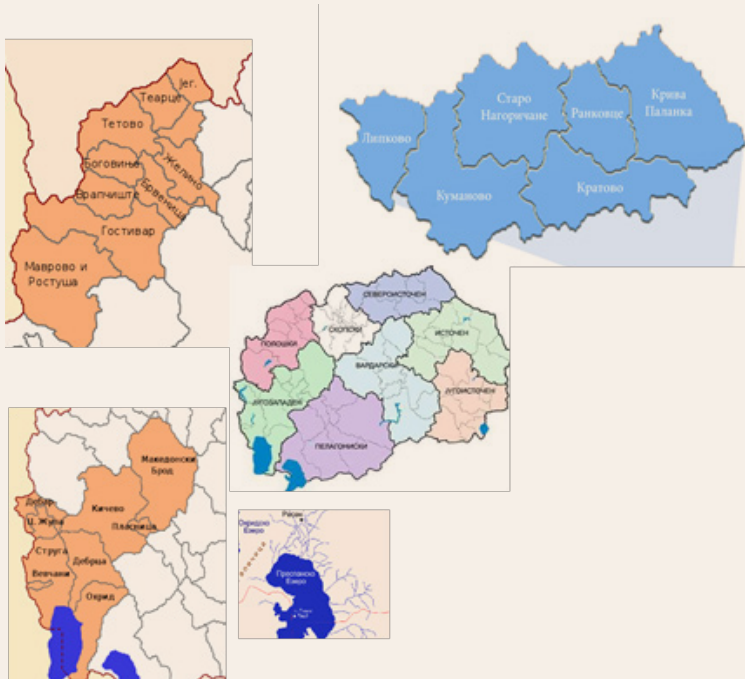
Општата цел е подобрување на конкурентноста на земјоделските задруги и живеенето во руралните области преку прилагодени советодавни услуги и под-грантови шеми за повисок производствен капацитет, зголемен удел на пазарот и полесен пристап до финансии.

Специфични цели:

- (1) Развој и промовирање на модел за соработка помеѓу земјоделците за воспоставување и/или зголемување на членството во земјоделските задруги од Североисточниот, Полошкиот и Југозападниот регион и Областа Преспа
- (2) Зголемување на производствениот капацитет и пазарното присуство на земјоделските задруги со етикети за квалитет и/или географска ознака на нивните производи ;
- (3) Подобрување на менаџментот на земјоделските задруги и земјоделците за полесен пристап до финансии и програми за поддршка.

Локација Регионите од Северна Македонија (Полог, Североисточен, Југозападен и областа Преспа)

Проектни партнери:

1. Здружение за унапредување на земјоделските задруги Македонска Асоцијација на Земјоделски Задруги - МАЗЗ
Ул. Јордан Мијалков бр.38/1, 1000 Скопје
Тел. 02 3 141 830 | 070 290 853 | 070 290 841
Емаил: mazz@mazz.mk

2. Здружение за бизниси и консултанти – КРЕАЦИЈА Скопје
Ул. Никола Парапунов бр.41, 1000 Скопје
Тел. 02 3 216 903
Емаил: creation@t.mk

Улога на проектните партнери

Македонската асоцијација за земјоделски задруги (МАЗЗ), како чадор организација на земјоделски задруги, лидер и застапник на земјоделски задруги во Република Северна Македонија, се стреми да биде клучната врска помеѓу нејзините членови и да обезбеди поддршка за нивниот развој и раст. Стратешките цели на МАЗЗ се да обезбеди поддршка за поефикасно, профитабилно и одговорно работење на земјоделските задруги, вклучувајќи ја и поддршката за нивните членови (земјоделци) да се соочат со предизвиците за подобрување на нивната ниска конкурентност.

Затоа, МАЗЗ планира да развие услуги за поддршка на земјоделските задруги и земјоделците кои ќе ја подобрат нивната конкурентност во однос на повисокиот производствен капацитет, зголемениот удел на пазарот и овозможување на полесен пристап до финансии, мерки за поддршка и програми.

ЗБК Креација Скопје, како партнер со над 15 години искуство во програми за градење капацитети за приватни и јавни институции, ќе обезбеди експертиза за обука и едукација поврзани со иновативното управување со земјоделските задруги и земјоделците. Ќе биде обезбедена комбинација од советодавни услуги и механизам за под-грантови за земјоделските задруги и земјоделците од североисточниот, полошкиот и југозападниот регион и областа Преспа, за подобрување на ефикасноста и промоција на производите со ознаки за квалитет и географска ознака. Фокусот е на сирењето (бело и жолто), јагнешкото месо, мед, слива, јаболко, цреша, лешник, добиток (говеда и овци).

4. Пристап на проектот

Проектот го адресира предизвикот за зајакнување на одржливиот развој на руралните области во Северна Македонија. Ќе се дизајнираат услуги и механизам за да се подобри одржливиот развој во руралните средини и зајакнување на соработката со земјоделците и земјоделските задруги за подобрување на конкурентноста на земјоделските задруги од североисточниот, полошкиот и југозападниот регион и областа Преспа што ќе резултира со повисок приход и подобра егзистенција. Активностите ќе бидат насочени кон зајакната соработка помеѓу земјоделците и земјоделските задруги преку испорака на советодавни услуги за воведување на иновативната менаџерска пракса и оптимизирање на земјоделството. Под-грант шемите ќе влијаат врз модернизацијата на земјоделците и земјоделските задруги со зголемувањето на производствениот капацитет. Активностите се специјално дизајнирани за развој на капацитетите на задругите во поглед на воспоставување на организација на производителите со етикета за квалитет и географско потекло.

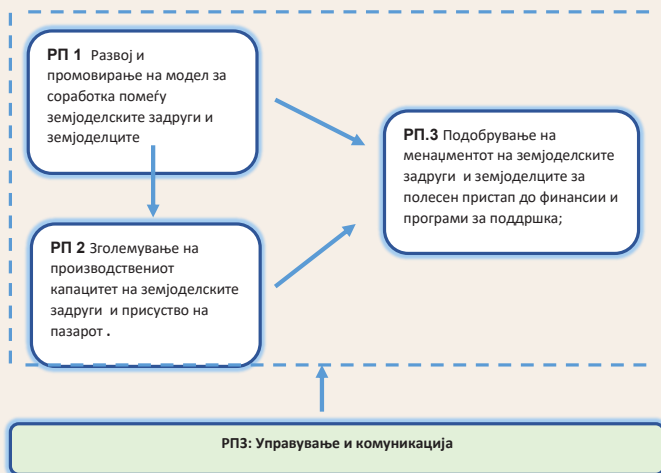
Се очекува подобрување на конкурентноста во земјоделскиот сектор во Северна Македонија преку промовирање на соработката помеѓу земјоделците со цел да се формираат организации на производителите, задругите, вклучувајќи го и зајакнатото учество на младите и жените во развојот на земјоделството.

Ќе биде развиен и промовиран модел кој ќе ја зајакне соработката помеѓу земјоделците и земјоделските задруги кои ќе резултираат со нови земјоделски задруги (грав, лешници, јаболка, млеко, месо) или зголемен број на земјоделци во постојните 13 членки на МА33. Обуките за етикети за квалитет и географски ознаки се од голема важност за формирање на организации на производителите. Промовирање на капацитетите за бизнис планирање ќе воведат нова практика за подобрување на конкурентноста на целните групи и ќе обезбеди полесен пристап на земјоделските задруги до финансиска поддршка што ја нудат Министерството за земјоделство, шумарството и водостопанство и други донаторски програми.

Очекувани резултати: зголемено членство во задругите; зголемена соработката помеѓу земјоделците и задругите; вклучување на јавните институции и зголемена соработка на земјоделските задруги во обезбедувањето полесен пристап до финансии за модернизација и подобар пристап до пазарите.

5.Работни пакети и активности

За остварување на поставените цели проектот е организиран во 4 работни пакети, во вкупно времетраење на проектот од 24 месеци.

2023

- Истражувања на практики за искористување на потенцијалот на регионите
- Дизајн и промовирање на модел за соработка и воспоставување на земјоделски задруги
- Развој на етикета за квалитет и географска ознака на два земјоделски производи
- Развој на грант шеми и доделување на под-грантови на земјоделските задруги

2024

- Имплементирање на етикета за квалитет и географска ознака
- Градење капацитети на земјоделските задруги за реализација на грантовите
- Подобрување на пристапот до пазарот на земјоделските задруги и земјоделците
- Обука за бизнис планирање и изработка на мал бизнис план

2025

- Промовирање на резултатите од проектот
- Воспоставување на механизам за одржливост на испорачаните услуги, повторна репликација и експлоатација

ПОВИЦИ ЗА УЧЕСТВО ВО ПРОЕКТОТ	ЈАВНИ НАСТАНИ
• Фокус групи и консултативни работилници со земјоделци и земјоделски задруги за моделот за соработка (април-мај 2023); • Поддршка за формирање на земјоделски задруги (април јули 2023); • Обука за иновативен менаџмент во развивање на етикета за квалитет и географска ознака (Јуни-август 2023); • Изработка на мини бизнис план за пристап до финансии за остварување на бизнис целите (октомври-ноември 2023); • Аплицирање за грантови (октомври 2023); • Обука за промоција, маркетинг и продажба на регионални производи со етикета за квалитет(март-април 2024);	• Промоција на проектот (мај-јуни 2023); • Инфо настани за шемите за под-грантови за земјоделци и земјоделски задруги (септември 2023); • Промоција на ново формирани земјоделски задруги (јуни 2023 – декември 2024) • Организирање на Б2Б средба на земјоделските задруги и купувачи од странство (октомври-декември 2024) • Промоција на резултатите од проектот (октомври 2024-јануари 2025)

7. Целни групи:

1) Македонската асоцијација на земјоделски задруги со 53 постоечки и потенцијални членови на здружението, кои работат во областите на конкурентноста на земјоделскиот сектор и се залагаат за правата и интересите на земјоделските задруги во Република Северна Македонија;

2) Земјоделски задруги од Североисточниот, Полошкиот и Југозападниот регион и областа Преспа и нови основани во времетраењето на проектот.

3) Земјоделците ,со минимум 20 отсто учество на младите и жените, во трите региони кои работат со производство и продажба на земјоделски производи. Проектот ќе вклучи околу 500 земјоделци, кои ќе учествуваат во обуки и активности за под-грантови. Исто така ќе овозможи поддршка во обезбедувањето балансиран квалитет на производите, совети за подобра соработка со земјоделските задруги и знаења и вештини за производство на производи со квалитетна ознака и географско потекло;

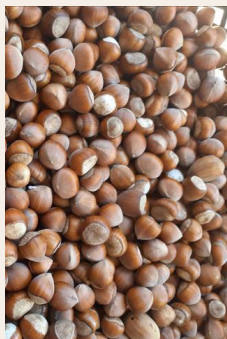
4) Владини претставници на национално, регионално и локално ниво кои работат во секторот на земјоделството и руралниот развој. Нивното учество и поддршка во проектот ќе ја зголеми ефективноста на нивните програми и постигнувањето на стратешките приоритети.

8. Очекувани резултати

- Развиен и промовиран модел за соработка
- Воспоставени минимум 1, максимум 4 Земјоделски задруги
- Развиени програми за обука за етикета за квалитет и географска ознака (млеко и сирење, јагнешко месо, јаболко, мед, , лешник)
- Избрани два земјоделски производи – процедури за развој на ознака за квалитет
- Поддржани две земјоделски задруги за развој на ознака за квалитет
- Доделени минимум 6, максимум 10 грантови на земјоделски задруги и земјоделци
- Инвестирани 260.000 евра во модернизација за поголема конкретност н земјоделскиот сектор

Видливост на проектот

www.mazz.mk www.kreacija.org <https://www.facebook.com/konkurentni.zemjodelski.zadruqi/>

1. Basic information about the project

Contracting authority: European Commission

Subject: Enhancing modernization and innovative management in the sector of agriculture in North Macedonia

Title of lot: To improve the competitiveness in the agricultural sector in North Macedonia by promoting cooperation between farmers in order to establish producers' organizations, co-operatives etc including enhanced participation of youth and women in agricultural development

Title of the action: Strengthening of agricultural co-operatives' management for improving the competitiveness in agriculture sector - Competitive Agri-COOPs

Grant agreement number: IPA/2022/441-096

Duration of the action: 24 months

Start: 01.02.2023

End: 31.01.2025

Budget: 500.000,00 EUR (of which 260.050,00 EUR for grants to target groups)

2. Summary of the project idea

Background

- The position of the agricultural co-operatives in North Macedonia within the agri-food value chains is still weak to compete on international and domestic markets
- EU-level policies stimulate agricultural enterprises towards higher competitiveness
- In North Macedonia, before the start of the project, are registered 66 agricultural co-operatives with 792 members and estimated turnover less than 1% of the domestic agriculture output . In addition, the sales of members products through Agri-COOPs is very low 25% to 40% from total production of their members.

Project idea

The action addresses problems of low production capacity of farmers and Agri-COOPs, unequal quality of farmers products and low market positioning of products through services for introducing a model for cooperation and innovative quality management practices to provide products with quality label and geographical origin/indication, upgrading with schemes for sub-granting business plans for improved competitiveness and a better position in the value chains of agricultural products.

3. Objectives of the project

Overall objective:

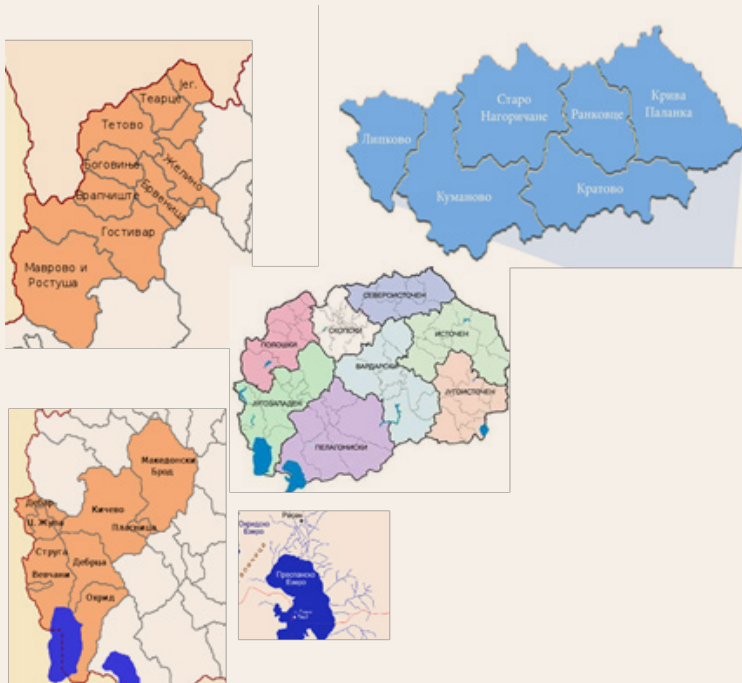
Overall objective is to improve the competitiveness of agricultural co-operatives and livelihood in rural areas through tailored made advisory services and sub-grants schemes for higher production capacity, increased market share and easier access to finance.

Specific objectives:

- (1) Development and promotion of model for cooperation between farmers for establishing and/or increasing membership in Agri-COOPs from Northeast, Polog, Southwest region and Prespa area;
- (2) Increasing production capacity and market presence of Agri-COOPs by quality labels and geographical origin of their products;
- (3) Improving management of Agri-COOPs and farmers for easy access to finance and support programs.

Location The regions of North Macedonia (Polog, North-East, South-West and Prespa area)

Project partners:

1. Macedonian association for agricultural co-operatives (MAAC)

St. Jordan Mijalkov no.38/1, 1000 Skopje

Tel. 02 3 141 830 | 070 290 853 | 070 290 841

Email: mazz@mazz.mk

2. Association of Business and Consultants Creation – ZBK Kreacija, Skopje

St. Nikola Parapunov no.41, 1000 Skopje

Tel. 02 3 216 903

Email: creation@t.mk

Role of project partners

Macedonian association for agricultural co-operatives (MAAC) as an umbrella organization of agricultural co-operatives, the leader and advocate of agricultural co-operatives in the Republic of North Macedonia, aspires to be the key link between its members and provide support for their development and growth. The MAAC strategic goal is to deliver support for more cost-effective, profitable and responsible operation of agricultural co-operatives, including support to their members (farmers) to cope with the challenges for improving its low competitiveness.

Therefore, MAAC plans to develop tailor made support services for agriculture co-operatives and farmers that will improve their competitiveness in regard to higher production capacity, increased market share and easier access to finance, support measures and programs.

ABC Creation, Skopje, as co-applicant with over 15 years' experience in capacity building programs for private and public institutions, will provide expertise for training and education related to the innovative management of agriculture co-operatives and farmers. The action will provide a mix of advisory services and sub-grant mechanism for the agriculture co-operatives and farmers from Northeast, Polog, Southwest region and Prespa area, to improve efficiency and promotion of products with quality labels and geographical origin. The focus is on the cheese (white and yellow), lamb meat, honey, plum, apple, cherry, hazelnut, livestock (cattle and sheep).

4. Relevance of the action

The action addresses the challenge of sustainable development of rural areas in North Macedonia. Services and mechanism will be designed to straighten sustainable development in rural areas and enhance cooperation with farmers and Agri-COOPs for improving competitiveness of agricultural co-operatives from Northeast, Polog, Southwest region and Prespa area that will result with higher income and better livelihood. Action impact will be on the enhanced cooperation between farmers and Agri-COOPs through delivery of advisory services that will introduce the innovative management practice and optimizing farming. The sub-grant schemes will impact modernization of farmers and Agri-COOPs as the production capacity would be increased. The activities are specifically designed to develop Agri-COOPs capacities for establishing producers' organization with quality label and geographical origin.

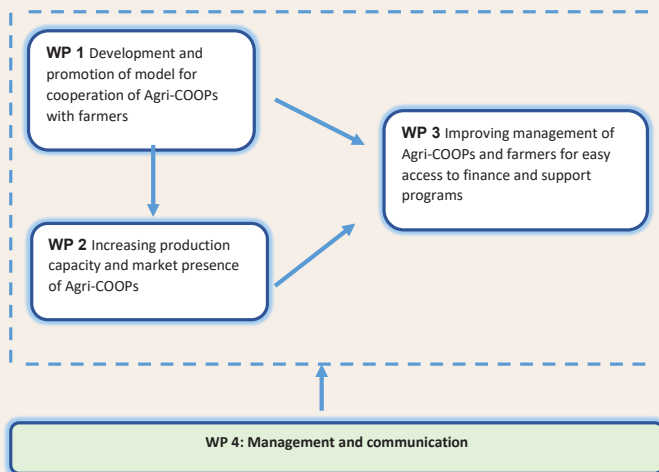
It is expected to improve the competitiveness in the agricultural sector in North Macedonia by promoting cooperation between farmers in order to establish producers' organizations, co-operatives etc., including enhanced participation of youth and women in agricultural development.

The model will be developed and promoted that will enhance cooperation between farmers and Agri-COOPs, resulting with new agricultural co-operatives (been, hazelnut, apples, milk, meat) or increased number of farmers in the existing 13 MAAC members. The training for quality labels and geographic indication are relevant for establishing producers' organizations and shortening value chain. Capacity building for business planning will introduce new practice for improvement target groups competitiveness and provide easier access of Agri-COOPS to financial support delivered by Ministry of agriculture, forestry and Water Management (MAFWE) and other donor programs.

Expected results: increased membership in cooperatives; increased cooperation between farmers and cooperatives; involvement of public institutions and increased cooperation of agricultural cooperatives in providing easier access to finance for modernization and better access to markets.

5. Work packages and activities

In order to achieve specific objectives, the work plan is organized in 4 work packages, in total project duration of 24 months:

2023

- Research of best practice for utilizing the potential of the regions
- Design and promotion of a model for cooperation and establishment of Agri-COOPs
- Development of quality label and geographical origin for two agricultural products
- Development of sub-granting scheme and awarding of sub-grants to Agri-COOPs

2024

- Establishing a quality label and geographical origin/indication
- Capacity building of Agri-COOPs for the implementation of grants
- Improving access to the market of Agri-COOPs and farmers
- Training for business planning and development of mini business plan

2025

- Promoting the results of the project
- Establishing a mechanism for sustainability of the delivered services, re-replication and exploitation

CALL FOR PARTICIPATION IN THE PROJECT	PUBLIC EVENTS
• Focus groups and consultative workshops with farmers and Agri-COOPs for the model of cooperation (April – May 2023); • Support for the establishment of Agri-COOPs (April – July 2023); • Training for innovative management in developing a quality label and geographical origin (June – August 2023); • Developing of a mini business plan for access to finance for achieving business goals (October – November 2023); • Applying for grants (October 2023) • Training for promotion, marketing and sale of regional products with a quality label (March – April 2024);	• Promotion of the project (May – June 2023); • Info events on sub-grant schemes for farmers and agricultural cooperatives (June 2023 – December 2024); • Promotion of newly established Agri-COOPs (June 2023 – December 2024); • Organizing a B2B meeting of Agri-COOPs and buyers from abroad (October – December 2024); • Promotion of project results (October 2024 – January 2025).

7. Target groups:

1) Macedonian association for agricultural co-operatives with 53 existing and potential members of association, working in the fields of competitiveness of agriculture sector and advocating AGRI-COOPS rights and interests in Republic of North Macedonia;

2) Agricultural co-operatives from Northeast, Polog, Southwest region and Prespa area and new established in the project duration;

3) Farmers, with minimum 20% participation of youth and women, in three eligible regions working with production and selling agriculture products. The action will involve an estimated number of 500 farmers, expecting to participate in trainings and sub-grants activities. It will also provide support in ensuring balanced quality of products, advice for better cooperation with Agri-COOPs and knowledge and skills for production of products with quality label and geographical origin/indication;

4) Government officials on national, regional and local level that work in agriculture sector and rural development. Their participation and support in the project will increase effectiveness of their supporting programs and achievement of strategic priorities.

8. Expected results

- Developed and promoted model for cooperation
- Minimum 1, maximum 4 Agricultural Cooperatives established
- Developed training programs for quality label and geographical indication (milk and cheese, lamb, apple, honey, hazelnut)
- Two selected agricultural products – procedures for the development of a quality mark
- Supported two agricultural cooperatives for the development of a quality label
- Awarded a minimum of 6, a maximum of 10 grants to Agri-COOPs and farmers
- 260,000 euros invested in modernization for greater concreteness in the agricultural sector

Project visibility

www.mazz.mk www.kreacija.org <https://www.facebook.com/konkurentni.zemjodelski.zadrugi/>

1. Informacioni bazë në lidhje me projektin

Autoriteti kontraktues: Komisioni Evropian

Tema: Rritja e modernizimit dhe menaxhimit inovativ në sektorin e bujqësisë në Maqedoninë e Veriut

Titulli i lotit: Të përmirësohet konkurrueshmëria në sektorin e bujqësisë në Maqedoninë e Veriut duke nxitur bashkëpunimin ndërmjet fermerëve me qëllim të krijimit të organizatave të prodhuesve, kooperativave etj duke përfshirë pjesëmarrjen e shtuar të të rinjve dhe grave në zhvillimin bujqësor.

Titulli i aksionit: Forcimi i menaxhimit të kooperativave bujqësore për përmirësimin e konkurrueshmërisë në sektorin e bujqësisë Agri-COOPs ativat konkurruese.

Numri i marrëveshjes së grantit: IPA / 2022 / 441-096

Kohëzgjatja e veprimit: 24 muaj

Fillimi: 01.02.2023

Përfundimi: 31.01.2025

Buxheti: 500.000,00 euro (nga të cilat 260.050, 00 euro për grante për grupet e synuara)

2. Përmbledhje e idesë së projektit

Përshkrimi

- Pozicioni i kooperativave bujqësore në Maqedoninë e Veriut në kuadër të zinxhirëve të vlerës agroushqimore është ende i dobët për të konkurruar në tregjet ndërkombëtare dhe vendore
- Politikat e nivelit të BE-së stimulojnë ndërmarrjet bujqësore drejt konkurrencës më të lartë
- Në Maqedoninë e Veriut, para fillimit të projektit, janë regjistruar 66 kooperativa bujqësore me 792 anëtarë dhe qarkullim të vlerësuar me më pak se 1% e prodhimit bujqësor vendas. Përveç kësaj, shitjet e produkteve të anëtarëve edhe pse e Agri-COOPs ativave është shumë e ulët 25% në 40% nga prodhimi i përgjithshëm i anëtarëve të tyre.

Ideja e projektit

Veprimi adreson problemet e kapacitetit të ulët të prodhimit të fermerëve dhe Agri-COOPs ative, cilësinë e pabarabartë të produkteve të fermerëve dhe pozicionimin e ulët të tregut të produkteve përmes shërbimeve për prezantimin e një modeli për bashkëpunim dhe praktika inovative të menaxhimit të cilësisë për të siguruar produkte me etiketë cilësore dhe origjinë/tregues gjeografik, të përmirësuar me skema për nën-dhënie e planeve të biznesit.

3. Objektivat e projektit

Objektivi i përgjithshëm:

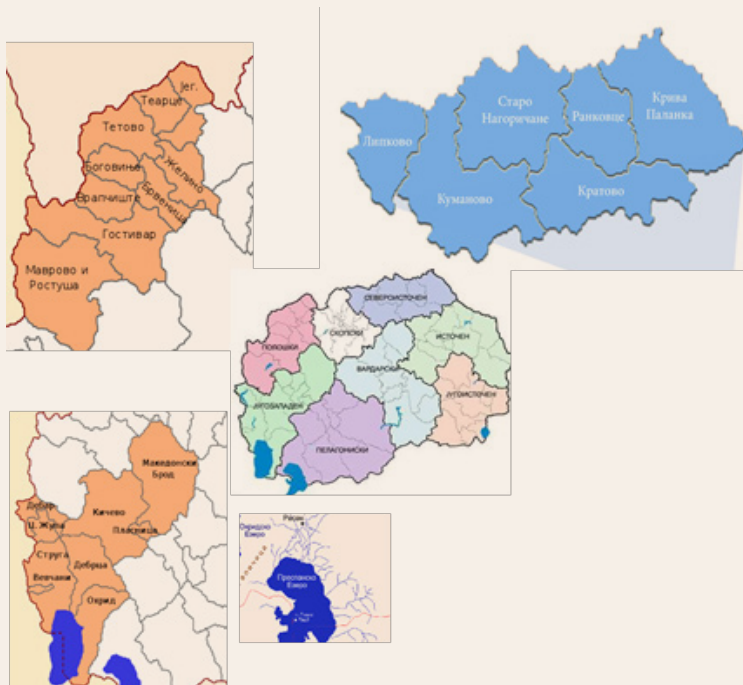
Objektivi i përgjithshëm është përmirësimi i konkurrencës së kooperativave bujqësore dhe jetesës në zonat rurale përmes shërbimeve këshilluese të përshtatura dhe skemave të nën-granteve për kapacitet më të lartë prodhimi, rritje të pjesës së tregut dhe qasje më të lehtë në financa.

Objektivat specifike:

- (1) Zhvillimi dhe promovimi i modelit për bashkëpunim ndërmjet fermerëve për krijimin dhe/ose rritjen e anëtarësisë në Agri-COOPs nga rajoni Verilindor, Polog, Jug-perëndimor dhe zona e Prespës;
- (2) Rritja e kapaciteteve prodhuese dhe prezenca në treg e Agri-COOPs sipas etiketave cilësore dhe origjinës gjeografike të produkteve të tyre;
- (3) Përmirësimi i menaxhimit të Agri-COOPs ative dhe fermerëve për qasje të lehtë në financa dhe programe mbështetëse.

Vendndodhja rajonet e Maqedonisë së Veriut (Polog, Veri-Lindje, Jug-Perëndim dhe zona e Prespës)

Partnerët e projektit:

1. Shoqata maqedonase për kooperativa bujqësore (MAAC)

Rr. Jordan Mijalkov nr. 38/1, 1000 Shkup

Tel. 023141830|070 290 853 | 070 290 841

Email: mazz@mazz.mk

2. Shoqata e Biznesit dhe Konsultantve - ZBK Kreacija, Shkup

Rr. Nikolla Parapunov nr. 41, 1000 Shkup

Tel. 02 3 216 903

Email: creation@t.mk

Roli i partnerëve të projektit

Shoqata maqedonase për kooperativa bujqësore (MAAC) si një organizatë ombrellë e kooperativave bujqësore, udhëheqësi dhe avokati i kooperativave bujqësore në Republikën e Maqedonisë së Veriut, aspiron të jetë lidhja kryesore midis anëtarëve të saj dhe të sigurojë mbështetje për zhvillimin dhe rritjen e tyre. Qëllimet strategjike të MAAC janë të ofrojnë mbështetje për funksionim më efektiv, fitimprurës dhe të përgjegjshëm të kooperativave bujqësore, duke përfshirë mbështetjen për anëtarët e tyre (fermerët) për t'u përballur me sfida për përmirësimin e konkurrencës së saj të ulët.

Prandaj, MAAC planifikon të zhvillojë shërbime mbështetëse të përshtatura për kooperativat bujqësore dhe fermerët që do të përmirësojnë konkurrencën e tyre në lidhje me kapacitetin më të lartë të prodhimit, rritjen e pjesës së tregut dhe qasjen më të lehtë në financa, masat mbështetëse dhe programet.

ABC Creation, Shkup, si bashkë-aplikant me përvojë mbi 15 vjeçare në programet e ndërtimit të kapaciteteve për institucionet private dhe publike, do të ofrojë ekspertizë për trajnime dhe edukim në lidhje me menaxhimin inovativ të kooperativave bujqësore dhe fermerëve. Aksioni do të ofrojë përzjerje të shërbimeve këshilluese dhe mekanizëm nën-grant për kooperativat bujqësore dhe fermerët nga Verilindja, Polonia, rajoni Jugperëndimor dhe zona e Prespës, për të përmirësuar efikasitetin dhe promovimin e produkteve me etiketa cilësore dhe origjinë gjeografike. Fokusi është në djathë (të bardhë dhe të verdhë), mish qengji, mjaltë, kumbull, mollë, qershi, lajthi, bagëti (lope dhe dele).

4. Rëndësia e aksionit

Aksioni trajton sfidën e forcimit të zhvillimit të qëndrueshëm të zonave rurale në Maqedoninë e Veriut. Shërbimet dhe mekanizmi do të hartohen për të drejtuar zhvillimin e qëndrueshëm në zonat rurale dhe për të rritur bashkëpunimin me fermerët dhe Agri-COOPs ativat për përmirësimin e konkurrueshmërisë së kooperativave bujqësore nga rajoni Verilindor, Polog, Jugperëndimor dhe zona e Prespës që do të rezultojnë me të ardhura më të larta dhe jetesë më të mirë. Ndikimi i aksionit do të jetë në bashkëpunimin e zgjeruar midis fermerëve dhe Agri-COOPs përmes ofrimit të shërbimeve këshilluese që do të prezantojnë praktikën inovative të menaxhimit dhe optimizimin e bujqësisë. Skemat e nën-granteve do të ndikojnë në modernizimin e fermerëve dhe Agri-COOPs ativate pasi kapaciteti prodhues do të rritet. Aktivitetet janë të dizajnuara posaçërisht për të zhvilluar kapacitetet Agri-COOPs ativate për krijimin e organizimit të prodhuesve me etiketë cilësore dhe origjinë gjeografike.

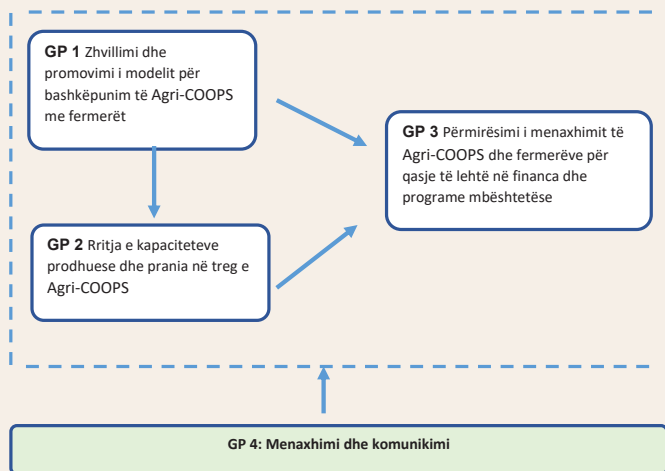
Pritet të përmirësohet konkurrueshmëria në sektorin e bujqësisë në Maqedoninë e Veriut duke nxitur bashkëpunimin mes fermerëve me qëllim krijimin e organizatave të prodhuesve, kooperativave etj., duke përfshirë pjesëmarrjen e rritur të të rinjve dhe grave në zhvillimin bujqësor.

Aksioni do të zhvillojë dhe promovojë modelin do të rrisë bashkëpunimin midis fermerëve dhe Agri-COOPs ativave që do të rezultojnë me kooperativa të reja bujqësore (bimë bishtajore, lajthi, mollë, qumësht, mish) ose rritje të numrit të fermerëve në 13 anëtarët ekzistues të MAAC. Trajnimi për etiketat e cilësisë dhe treguesit gjeografikë janë të rëndësishëm për krijimin e organizatave të prodhuesve dhe shkurtimin e zinxhirit të vlerës. Ngritja e kapaciteteve për planifikimin e biznesit do të prezantojë praktikë të re për përmirësimin e konkurrencës së grupeve të synuara dhe do të sigurojë qasje më të lehtë të Agri-COOPs në mbështetjen financiare të ofruar nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Menaxhimit të Ujërave (MAFWE) dhe programe të tjera të donatorëve.

Rezultatet e pritura: rritja e anëtarësimit në kooperativa; rritja e bashkëpunimit midis fermerëve dhe kooperativave; përfshirja e institucioneve publike dhe rritja e bashkëpunimit të kooperativave bujqësore në sigurimin e qasjes më të lehtë në financa për modernizim dhe qasje më të mirë në tregje.

5. Paketa pune dhe aktivitete

Për të arritur objektiva specifike, plani i punës organizohet në 4 grupe pune, në kohëzgjatje totale të projektit prej 24 muajsh:

2023

- Studime të praktikave për shfrytëzimin e potencialit të rajoneve
- Hartimi dhe promovimi i një modeli bashkëpunimi dhe krijimi i kooperativave bujqësore
- Zhvillimi i etiketës së cilësisë dhe treguesit gjeografik të dy produkteve bujqësore
- Zhvillimi i skemave të granteve dhe dhënia e nëngranteve për kooperativat bujqësore

2024

- Zbatimi i etiketës së cilësisë dhe treguesit gjeografik
- Ngritja e kapaciteteve të kooperativave bujqësore për zbatimin e granteve
- Përmirësimi i aksesit në treg të kooperativave bujqësore dhe fermerëve
- Trajnim për planifikimin e biznesit dhe përgatitjen e planit të biznesit të vogël

2025

- Promovimi i rezultateve të projektit
- Krijimi i një mekanizmi për qëndrueshmërinë e shërbimeve të ofruara, ripërsëritjen dhe shfrytëzimin

THIRRJE PËR PJESËMARRJE NË PROJEKT	NGJARJE PUBLIKE
• Grupe fokusi dhe mbledhje pune konsultative me fermerët dhe Agri-COOPs ativat për modelin e bashkëpunimit (prill-Maj 2023); • Mbështetje për krijimin e Agro-COOPs (prill - korrik 2023); • Trajnim për menaxhim inovativ në zhvillimin e një etikete cilësore dhe origjinë gjeografike (qershor-gusht 2023); • Zhvillimi i një mini plani biznesi për qasje në financa për arritjen e qëllimeve të biznesit (tetor-nëntor 2023); • Aplikimi për grante (tetor 2023) • Trajnim për promovimin, marketingun dhe shitjen e produkteve rajonale me etiketë cilësore (mars-prill 2024);	• Promovimi i projektit (maj-qershor 2023); • Info ngjarje mbi skemat e nën-granteve për fermerët dhe kooperativat bujqësore (qershor 2023-dhjetor 2024); • Promovimi i Agri-COOPs ativate të sapo themeluara (qershor 2023-dhjetor 2024); • Organizimi i një takimi B2b të Agri-COOPs ativate dhe blerësve nga jashtë (tetor-dhjetor 2024); • Promovimi i rezultateve të projektit (tetor 2024 – janar 2025).

7. Grupet e synuara:

1) Shoqata maqedonase për kooperativa bujqësore me 53 anëtarë ekzistues dhe potencial të shoqatës, duke punuar në fushat e konkurreshmërisë së sektorit të bujqësisë dhe duke mbrojtur të drejtat DHE interesat E Agri-COOPs ativate në Republikën e Maqedonisë së Veriut;

2) Kooperativa bujqësore nga Verilindja, Pologu, rajoni Jugperëndimor dhe zona E Prespës dhe të reja të krijuara në kohëzgjatjen e projektit;

3) Fermerët, me pjesëmarrje minimale 20% të të rinjve dhe grave, në tre rajone të pranueshme që punojnë me prodhimin dhe shitjen e produkteve bujqësore. Aksioni do të përfshijë një numër të vlerësuar prej 500 fermerësh, që presin të marrin pjesë në trajnime dhe nën-grante. Gjithashtu do të ofrojë mbështetje në sigurimin e cilësisë së balancuar të produkteve, këshilla për bashkëpunim më të mirë me Agri-COOPs ativat dhe njohuri dhe aftësi për prodhimin e produkteve me etiketë cilësore dhe origjinë gjeografike/tregues;

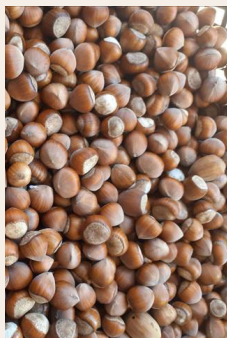
4) Zyrtarë qeveritarë në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal që punojnë në sektorin e bujqësisë dhe zhvillimin rural. Pjesëmarrja dhe mbështetja e tyre në projekt do të rrisë efektivitetin e programeve të tyre mbështetëse dhe arritjen e prioriteteve strategjike.

8. Rezultatet e pritura

- Modeli i zhvilluar dhe i promovuar për bashkëpunim
- Minimum 1, maksimum 4 Kooperativa bujqësore të krijuara
- Janë zhvilluar programe trajnimi për etiketë cilësore dhe tregues gjeografik (qumësht dhe djathë, qengj, mollë, mjaltë, lajthi)
- Dy produkte bujqësore të zgjedhura-procedurat për zhvillimin e një marke cilësore
- Mbështetje e dy kooperativave bujqësore për zhvillimin e një etikete cilësore
- Janë dhënë një minimum prej 6, një maksimum prej 10 granteve për Agri-COOPs atave dhe fermerët
- 260,000 euro të investuara në modernizimin për betonizim më të madh në sektorin e bujqësisë

Dukshmëria e projektit

www.mazz.mkwww.kreacija.org<https://www.facebook.com/konkurentni.zemjodelski.zadrugi/>

This project is
funded by
the European Union

